Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

I ante X

urn:nbn:de:bsz:31-107476

γηράγω.] Plin. lib. 7. cap. 15: Aliis ſterilis eſt juventa: aliis ſenectus in vita datur gignere. Idem lib. 9. cap. 55: Nec niſi juventa conſtat ille qui quæritur vigor. Viridis juventa, Virg. 5. Aenei. Audax juventa, idem 4. Geor. Imbellis juvẽta, Horat. 3. Carm. Ode 2. ❡ Iuventa pro juvenum multitudine, quæ & juventus dicitur. *νεότης*. Martial. lib. 2: Quintiliane vagæ moderator ſumme juventæ. Iuventa dea melioris ætatis & juventutis, apud Vallam lib. 4.

Iuventas, Dea quæ juventuti præeſſe putabatur. *ἥβη*. Horat. 1. Carm. Ode 30: Et parum comis ſine te juventas. Vbi Acron: Aliud eſt juventa, aliud juventas, aliud juventus: Iuventa, ætas putatur; juvẽtas ipſum numen; juvẽtus, ipſi juvenes. ❡ Accipitur tamen juventas, pro ætate ipſa juvenili. Lucret. lib. 5: Tum demum puerili ævo florente juventas Occipit, & molli veſtit lanugine malas.

Iuvo, as, juvi, jutum, act. p. Opem fero & auxilior, adſum, defendo, præſto ſum. [עזר *hazár. ἰάω, ὠφελέω*. Gal. *Aider*. Ital. *Giouare*. Ger. Helffen. Bel. Helpen. Hiſ. *Ayudar*. Pol. *Pomagam*. Vng. *Megſegitem*. Ang. *To aide, to helpe*.] Plautus in Trinummo: Nunc ego te quæſo, Vt me opera & conſilio juves. Terent. in Heavt. Crede, inquam, mihi, Aut conſolando aut cõſilio, aut re juvero. ❡ Iuvare pro beneficio & miſericordia proſequi. Cic. 4. Verr. Legis Corneliæ meminit, quæ proſcriptum juvari vetat. Livius: Iuviſſe eos omni commeatu claſſem hoſtium. ❡ Iuvat imperſonale: delectat, *τέρπει*. Virgil. 3. Aeneidos: juvat evaſiſſe tot urbes. Iuvat me & juvat mihi æquè. Plautus dixit in Captivis: Neque unquam quicquam me juvat quod edo domi. Idem in Ciſtel. Quando ita tibi juvat, vale atque ſalve. ❡ Iuvari pro adjuvari, auxilio levari. Plin. lib. 17. cap. 17: Quod ſic etiam juvatur. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 4: Sed vereor ne me fruſtra ſanare labores: Nec juvet admota perditus æger ope.

Iuvans, participium. [עזר *hozér. ὁ ὠφελῶν, ὁ ἐπικουρῶν*. Gal. *Aidant*. Ital. *Aiutante*. Germ. Helffend. Hiſ. *Ayudador*. Pol. *Pomagaiaci*. Vn. *Segitö*. An. *Aiding, helping*.] Cic. ad Treb. Meq; diis juvantibus ante brumam expectabis.

Iuto, as, frequentativum, de quo ADIVTO.

Iuvamen, Iuvatio & Iuvamentum, idem ſignificant, ſcilicet auxilium. [עזר *hézer* עזרה *hezrah. ὠφέλημα, ὄνησις*. Gal. *Aide*. Ita. *Giouamento*. Ger. Hülff, helffung. Hiſp. *Ayuda*. Pol. *Pomoc*. Vng. *Segitség*. Ang. *Aide, help*.]

Iuxta, Prope, propter. [אצל *hél. ἐγγύς*. Gal. *Aupres, iouxte, ioignant*. Ital. *Appreſſo*. Ger. Bey oder nah darbey. Hiſp. *Cerca*. Pol. *Podle*. Vng. *Mellet* (& cum affixis) *mellettem, melletted, mellette*. An. *Nere or nigh to*.] Virgil. libro 4. Aeneid. humilis volat æquora juxta. Plautus: Iuxta te ſum, ut piè tuearis, oportet. ❡ Aliquando ſignificat ſimul, conjunctim, *ἅμα*. Varro de vita pop. Rom. Quum interea lucubrando faceret juxta ancillas lanam: id eſt, ſimul cum ancillis. ❡ Quando verò adverbium eſt, ſignificat æquè, ſimiliter, eodem modo, *ὁμοίως*. Plautus: Dixi tibi, mater juxtà mecum rem tenes: id eſt, æquè atque ego. Saluſt. in Iugurtha: Hyemem atque æſtatem juxtà pati. Cicero in Planciana: Reliquis officiis me juxtà ac ſi meus frater eſſet ſuſtentavit. ❡ Apud veteres juxtim pro juxtà invenitur. Siſenna: Iuxtim Numicium flumen obtruncatur. Livius Andronicus in Aegiſtho: In ſedes collocat ſe regias, Clytemneſtra juxtim, tertias natæ occupant. Ex Nonio. ❡ Interdum etiam ſecundùm vel poſt. Gellius lib. 4. capite 9: Nigidius Figulus, homo (ut ego arbitror) juxta Marc. Varronem doctiſſimus: hoc eſt, ſecundum Varronem vel poſt Varronem.

Iuxtim, adverbium, ſignificat propè. [אצל *hél. πλησίον*. Pol. *Podle*. Vng. *Mellé*.] Suetonius in Tib. Magiſtratibus pro tribunali cognoſcentibus, plerunque ſe offerebat conſiliarium, aſſidebatq; juxtim, vel ex adverſo in parte priori.

I ante X.

IXIX. In notis antiquorũ, Duodeviginti. IXI. nonus decimus.

Ixia. [*ἰξία*. Pol. *Zaiecza rzepka, dziewięcił*.] Herba quædã, cũ terra colorem mutans: unde & Chamæleonẽ appellarunt. Ixias autem dicitur *ἀπὸ τοῦ ἰξοῦ*: hoc eſt, à viſco, quòd quibuſdam in locis circa radicem ejus invenitur, quo pro maſtiche utuntur mulieres. Hujus duæ ſunt ſpecies, candido & nigro colore diſtinctæ. Vide Plin. lib. 22. cap. 18.

Ixine, interpretatione Theod. Chamæleon albus.

Ixos. [*ἰξός*. Pol. *Lep*. Vng. *Lep*.] Græci appellant viſcum, quo aves capiuntur: unde & chamæleonem herbam ixiam vocavere, quòd quibuſdam in locis ad radicem ejus viſcum inveniatur, quo mulieres vice maſtiches utuntur.

Iynx, iyngis. [*ἴυγξ*. Germ. Ein Windhalß oder Naterhalß. Pol. *Iemiol' ucha*. Vn. *Tekerneny*.] Avis quæ verticilla à colli verſura vocatur. Hæc paulò major eſt quàm fringilla, colore vario, linguam ſerpentibus ſimilem habet, quam longitudine quatuor digitorum exerit, rurſumque contrahit intra roſtrũ, collum circũagit in adverſum, reliquo quieſcente corpore: unde & Torquilla à quibuſdam eſt appellata. Sunt qui & turbinem vocant, putantque avem eſſe amatoriis medicamentis infamem. Frequens avis hujus mentio eſt apud Theocritum in Pharmaceutria.

DE LITERA K.

K LITERA, Græcorum eſt, non Latinorum, quam ipſi *κάππα* nominant. Ea Latini non utuntur, niſi in Kalendis, quam tamen vocem non incommodè per C ſcribimus. Nam & Priſcianus teſtis eſt, K apud Latinos eſſe ſupervacuum: & Quintilianus non obſcurè innuit loco ejus nos habere literam C, quæ ad omnes vocales vim ſuam perferat. ❡ In notis antiquorum K. Calendę, vel caput, vel chariſſimus, vel cardo, vel caſtra, clariſſima, vel Cælius. K A R. Carthago. K. A P. Calen. Aprilis. K A L. I A N. Calendis Ianuarii. K. A V G. Calendas Auguſti. K A R O. Carthago. K A R O. C. Carthago civitas. K A R. M. cardo maximus. K A R. F. cardo finalis. K. Carthago, civitas, vel capite, cenſus vel cenſum, vel cæſus vel calumniæ cauſà. K. D D. Caſtra dedicavit, vel dedicamus, vel dedicata, vel dedicanti, vel dedicaverunt. K. F X. caſtra fixit. K. F E B. Calendis Februarii. K L. Calendæ vel Calendis. K L D. Calendis. K A L. S E P. Calendis Septembris. K L. N O V. Calendis Novẽbris. K L. O C T. Calẽdis Octobris. K L. D E C. Calẽdis Decẽbris. K. M. cariſſimus vel cardo maximus. K M A. Calẽdis Maii. K. M A R T. Calẽdis Martii. K M R. Cara memoria. K M T. Cælius mortuus. K O. Carolo. K. P. Carolo poſitus, vel caſtra ponit, vel poſuit, vel caſtra ponti. K. P R. Caſtra peregrina. K. Q. Calẽdę Quintilis vel Quintileis. K. R. Chorus. K. R. C. Cara civitas. K R M. carmen. K R A. C. M. Cara cave me. K R. A M. N. Carus amicus noſter. K. R. N. Carus rex noſter. K S. Chaos. K. S. Calẽdę Sextileis, vel Sextilis. K. T. capite tõſus.

L

L LITERA Latinorum eſt, Græcorum lambda ſono & poteſtate reſpondens, una ex iis quæ à Græcis *ἀμετάβολα*, hoc eſt, immutabiles, à Latinis liquidæ appellãtur. Quo fit, ut mutam immediatè ſubſequens in eadem ſyllaba, præcedentem ſyllabam, ſi brevis fuerit, reddat indifferentẽ. Hinc fit ut Atlas priorem ſyllabã habeat indifferentem, quũ natura brevis ſit. Martial. Non aliter ridetur Atlas cum compare mulo. Et alibi: Conturbabit Atlas. Virg. eandem producit 8. Aen. Majam maximus Atlas. ❡ Nomina verbaq; ab hac litera incipientia, ſi cum præpoſitione A D vel I N componantur, poſterior litera præpoſitionis cõvertitur in l: ut allabor, alluo, illino, illuſtris, pro adlabor, adluo, inluo, inluſtris. ❡ In notis antiquorum L. Lucius, vel Lucia, vel Lælius, Lælia: libertus, locus, lex, lector, Lollius, Quinquaginta. L. A. lex alia. L. A. C. Latini coloni. L. A. D. locus alteri datus. L. AE L. Lucius Aelius. L. A G. lex Agraria. L. A N. Quinquaginta annis, vel Lucius Annius. L. A P. ludus Apollinis, vel Apollineus, vel Apollinaris. L. A T. P. V I I I. E. S. latum pedes octo & ſemis. L. A D Q. locus adquiſitus. L. B. liberi. L. B I B. Lucius Bibulus. L. B. M. D. locum bene merenti dedit. L. B O. lex boaria. L. B. P. locus bene poſſeſſus. L. C. locus. L. C. Latini coloni, vel Lucius Cattius, vel Lucius Cornelius, libertatis cauſa, Latini cives, vel cõſules. L. C. D I V. lucrum divinum. L. S. lucrum ſacrum, vel locus ſacer. L. C AE. vel L. C OE. Lucius Cælius, vel Lucius Cœlius. L. C E N. Lucius Cenſorianus. L. C I N. lex Cinica. L. D. laudandum. L. D. locum deditum, vel lucrum dedititium, vel locum dedit, vel legem dat, vel locus divinus. L. D. AE. B. M. locum dedit Aelius bene merenti. L. D D. locus deditus. L. D. D. locus dono datus, vel locum dono dederunt, vel dedit. L. D. D. D. locus datus decreto decurionum, vel libens dono dedit, dicavit, vel libens dato decreto decurionum. L. D. D D. locum diis dedicavit. L. D I V. locus divinus.

Labarum, pen. cor. *λάβαρον*, Vexillum erat militare ante imperatorem geſtari ſolitum, auro intertextum, gemmiſque intermicantibus ſplendidiſſimum: tantæ olim exiſtimationis, ut à militari turba adoraretur. Hujus deinde loco Conſtantinus